



סילבוס

## דיני סייבר ישראליים ובינלאומיים - 62324

תאריך עדכון אחרון 13-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דבורה האוסן-כוריאל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [Deborah.HousenCouriel@huji.ac.il](mailto:Deborah.HousenCouriel@huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום מראש עם המרצה

מורי הקורס:

עו"ד דבורה האוסן-כוריאל

תאור כללי של הקורס:

התחום המתפתח של דיני סייבר מתאפיין ע"י שינויים מהירים ומהותיים, במישור הבינלאומי והישראלי.

כמחצית מאוכלוסיית העולם נהנית כיום מגישה למרחב הסייבר ופועלת בו באופן שוטף. מדובר בתופעה אנושית חדשה, המניבה תוצאות חיוביות (למשל, בתחומי הבריאות, החינוך, והמשפט). יחד עם זאת, מתקיימות תופעות של ניצול לרעה של המרחב על ידי גורמים עוינים: מדינות, חברות, קבוצות ויחידים.

הקורס יעסוק בהסדרה המשפטית והרגולטורית של המרחב במציאות מורכבת זו. הקורס בוחן את תהליכי ההתפתחות של דיני הסייבר והסדרי המשילות (governance) השונים הקיימים בו: אמנות, מנגנוני התנהגות מוסכמת (conduct of codes), והסדרים אחרים. בנוסף, נבחן את מערכת המשפט הישראלית שחלה על הפעילות במרחב והמתפתחת כעת. כמו כן, הקורס בוחן את יחסי הגומלין בין דיני הסייבר של ישראל והמערכת הנורמטיבית הבינלאומית שחלה במרחב.

תוכנית הקורס בנויה מארבעה פרקים: הסדרים המשפטיים ורגולטוריים החלים במרחב במישור הבינלאומי והלאומי, דיני סייבר בישראל, המאזן בין שיקולי בטחון לבין זכויות הפרט במרחב, ומגמות משפטיות במרחב במישור הבינלאומי והלאומי. במסגרת פרקים אלה, ננתח סוגיות משפטיות מרכזיות והשלכותיהן, כגון מתקפות סייבר על תשתיות קריטיות; פריצת אתרים ומאגרי מידע, פשע וטרור מקוון; שימוש ביכולות האינטרנט על ידי גורמי טרור; ומנגנוני שיתוף פעולה בינלאומי לאכיפת דיני הסייבר. לקראת סיום הקורס ייערך משפט מבוים בו יבחנו הסוגיות העיקריות שנלמדו.

#### מטרות הקורס:

§ להציג בפני משתתפי הקורס הבנה של מושג היסוד של הפעילות מדינתית ולא-מדינתית במרחב הסייבר

§ להציג בפניהם את המערכות הנורמטיביות העיקריות שחלות על הפעילות האמורה במישור הבינלאומי והישראלי

§ להקנות למשתתפים מגוון כלים מקצועיים בהם יוכלו לעשות שימוש בפרקטיקה, לרבות יכולת ניתוח של התפתחויות שוטפות במרחב הסייבר בעלי השלכות משפטיות ורגולטוריות

§ להטמיע בקרב המשתתפים את היכולת לזהות ולנתח את התפיסות האידיאולוגיות והמתודולוגיות השונות שחלות על הסדרת מרחב הסייבר; ובתוך כך, התפיסה הישראלית להסדרתו

§ לנתח את החולשות שביישומם של דיני הסייבר הבינלאומיים והישראלים; ולעודד חשיבה ביקורתית על דיני הסייבר ויישומם

#### תוצרי למידה

##### בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

§ להבין מושגי יסוד הרלוונטיים לפעילות במרחב הסייבר הגלובלי והישראלי, לרבות המושגים הרלוונטיים למשילות באינטרנט

§ לזהות את הנורמות והמוסדות העיקריים שחלים על פעילות מדינתית במרחב

§ לזהות את הנורמות והמוסדות העיקריים שחלים על פעילותם של גורמים לא-מדינתית במרחב (חברות, קבוצות, יחידים)

§ לתאר את הגישות התיאורטיות העיקריות לחקר הדין החל במרחב הסייבר

§ לזהות את המגמות והדילמות העיקריות בהתפתחות דיני הסייבר במישור הגלובלי והישראלי

§ להעריך את ההישגים והכשלונות של דיני הסייבר, את הגישות השונות להמשך פיתוחם והביקורת העיקרית על אודותיהם ודרכי יישומם

דרישות נוכחות (%) :

לפי כללי הפקולטה; חובה למשפט המבוים הכיתתי

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ומשפט מבוים כיתתי

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

ג. מרחב הסייבר כמרחב פעילות מדינתית ולא-מדינתית חדש: היבטים משפטיים ראשוניים ומושגי יסוד

יחידה א': הסדרים משפטיים ורגולטוריים החלים במרחב במישור הבינלאומי והלאומי

ג. פיתוח הסדרים נורמטיביים במרחב במישור הבינלאומי והלאומי: מבט על

ג. משילות באינטרנט

ג. הסדרים בין-מדינתיים נבחרים במרחב

ג. ריבונות, סמכות שיפוט, עקרון בדיקת הנאותות (*diligence due*) ואחריות המדינה במרחב

הסייבר: המדריך טאלין 2.0 (א')

ג. השימוש בכוח, הגנה עצמית ודיני המלחמה במרחב הסייבר: מדריך טאלין 2.0 (ב')

יחידה ב': דיני סייבר בישראל

ג. דיני סייבר ישראליים: התפתחות הדין הישראלי במרחב הסייבר

ג. דיני סייבר ישראליים: הסדרת מקצועות הסייבר ותפיסת הרגולציה המגזרית

ג. דיני סייבר ישראליים: הפשע המקוון וטרור מקוון

יחידה ג': המאזן בין שיקולי בטחון לבין זכויות הפרט במרחב

ג. בטחון סייבר במישור הבינלאומי והלאומי בעידן הפוסט-סנודן; והסדרת זכויות הפרט והמדינה

חברתית במרחב הישראלי

ג. דיני האיחוד האירופי במרחב: בטחון הרשת ושמירת פרטיות

יחידה ד': מגמות משפטיות במרחב במישור הבינלאומי והלאומי

ג. משפט מבוים כיתתי (15%)

ג. מגמות בפיתוח דיני הסייבר במישור הבינלאומי והישראלי

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1 (22.10) - מרחב הסייבר כמרחב פעילות מדינתית ולא-מדינתית חדש: היבטים משפטיים

ראשוניים ומושגי יסוד

(x) N Michael, Vihul Liis and Schmitt, *Cyber Law International of Nature The*, in Anna-Maria Osula and Henry Roigas (eds.), *International Cyber Norms*, CCDCOE, 2016

- (ב) Microsoft, *Implementation to Articulation From Progress Enabling Cybersecurity Norms, June 2016 and The Need for a Digital Geneva Convention*, February 2017
- (ג) Nye Joseph, *Cyberwarfare Preventing to Approach Normative A*, Syndicate, March 13, 2017
- יחידה א': הסדרים משפטיים ורגולטוריים החלים במרחב במישור הבינלאומי והלאומי  
 שיעור 2 (29.10) פיתוח הסדרים נורמטיביים במרחב במישור הבינלאומי והלאומי: מבט על  
 (א) החלטת ממשלה 3611, "קידום היכולת הלאומית במרחב הקיברנטי", 7.8.2011  
 (ב) החלטת ממשלה ב/84, "אחריות להגנת תשתיות ממוחשבות במדינת ישראל", 19.12.2002  
 (ג) ד. האוסן-כוריאל, "דיני הטלקומוניקציה הבינלאומית ודיני סייבר בינלאומיים", מתוך רובי סייבל ויעל  
 רונן (עורכים), משפט בינלאומי (מהדורה שלישית), נבו, 2016, עמ' 615-630.
- (ד) Hollis Duncan and Finnemore Martha, *Global for Norms Constructing Cybersecurity*, 110 *American Journal of International Law*, 2017 (forthcoming)
- (ה) Roigas Henry and Osula Maria-Anna, *Cyber International to Introduction Norms*, in Osula and Roigas (eds.), *International Cyber Norms*, CCDCOE, 2016, pp. 11-22
- שיעור 3 (5.11) - משילות באינטרנט  
 (א) DeNardis Laura, *Governance Internet of Field Emerging The*, William in Dutton (ed.), *The Oxford Handbook of Internet Studies*, Oxford University Press, 2013, pp. 555-575.
- (ב) *amended as Numbers and Names Assigned for Corporation Internet for Bylaws* 27 July 2017
- (ג) *Statement Multistakeholder NETmundial* 24 April 2014
- (ד) *Conference the of Work the for Proposal, Israel of State*, E-28 Doc, 1.Rev, *World Conference on International Telecommunications (WCIT-12) Dubai*, 3-14 December 2012
- שיעור 4 (12.11) הסדרים בין-מדינתיים נבחרים במרחב  
 (א) Radunovic Vladamir, *Cooperation Regional via Cyberspace Secure a Towards Overview of the Main Diplomatic Instruments*, DiploFoundation, 2017
- (ב) *Report of the Group of Experts on the Developments in the Field of Information and Telecommunications in the Context of International Security*, A/70/174, 22 July 2015, pp. 6-14
- (ג) *Organization Cooperation Shanghai for Conduct of Code International Information Security*, 9 January 2015
- (ד) *Europe of Council, Cybercrime on Convention*, 185 ETS, 2001, Articles 1-6, 22, 35
- שיעור 5 (19.11) ריבונות, סמכות שיפוט, עקרון בדיקת הנאותות (diligence due) ואחריות  
 המדינה במרחב הסייבר: המדריך טאלין 2.0 (א')
- (א) Michael N. Schmitt, *Applicable Law International the on 2.0 Manual Tallinn*, Cambridge, 2017, Rules 1-4 (pp. 11-27), Rule 6 (pp. 30-42) Rule 8 (pp. 51-54) and Rule 14 (pp. 84-87)
- (ב) Macak Kubo, *Law as States engaging-Re :Rules Cyber to Norms Cyber From makers*, 30 *Leiden Journal of International Law* 2017 (forthcoming)
- שיעור 6 (26.11) - השימוש בכוח, הגנה עצמית ודיני המלחמה במרחב הסייבר: מדריך טאלין 2.0 (ב')
- (א) *2.0 Manual Tallinn Rules 68-75* (pp. 328-356)

Law International the on Manual Tallinn The of Review, Eichensehr Kristen (ב)  
Applicable to Cyber Warfare (Michael N. Schmitt ed., 2013), 108 American Journal  
of International Law 585 (2014)  
,2.0 Manual Tallinn the of Launch -Operations Cyber and Law International (ג) (רשות)  
(video), Atlantic Council, February 8, 2017

יחידה ב': דיני סייבר בישראל

שיעור 7 (3.12) דיני סייבר ישראלים: התפתחות הדין הישראלי במרחב הסייבר  
(א) D. Couriel-Housen, Israel in Organization Security Cyber National, CCDCOE,  
2017

(ב) החלטת ממשלה 3611, "קידום היכולת הלאומית במרחב הקיברנטי", 7.8.2011  
(א) (ג) החלטות ממשלה 2443 "קידום אסדרה לאומית והובלה ממשלתית בהגנת סייבר" ו-2444  
"קידום ההיערכות הלאומית להגנת הסייבר", 15.2.2015,  
(ב)

(ג) (ד) אסטרטגיית צה"ל, אוגוסט 2015 (איזכורי "סייבר", במיוחד עמ' 27, 28, 30)  
(ה) (רשות) אלדר הבר וטל ז'רסקי, דרכי ההגנה על תשתיות חיוניות במרחב הסייבר בישראל, משפט  
וממשל, כרך י"ח, תשע"ז (2017)

שיעור 8 (10.12) דיני סייבר ישראלים: הסדרת מקצועות הסייבר ותפיסת הרגולציה המגזרית  
(א) מדיניות אסדרת מקצועות הסייבר, מטה הסייבר הלאומי, 31.12.2015  
(ב) בנק ישראל, חוזר 361, "ניהול הגנת סייבר", מרץ 2015  
(ג) המפקח על שוק ההון, החזון הדיגיטלי וחוזר "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים", אוגוסט 2016  
(ד) מטה הסייבר הלאומי, "מדיניות לאומית בנושא הפיקוח על ייצוא בתחום הסייבר", אפריל 2016  
עדכון בדצמבר 2016

(ה) (רשות) הרשות הלאומית להגנת הסייבר, "עקרונות הפעולה של המרכז הלאומי לסיוע  
בהתמודדות עם איומי סייבר", 2015  
שיעור 9 (24.12) דיני סייבר ישראלים: הפשע המקוון וטרור מקוון

(א) חוק המחשבים, תשנ"ה-1995

(ב) חוק להסדרת בטחון בגופים ציבוריים, תשנ"ח-1998

(ג) חוק סמכויות לשם מניעת ביצוע עבירות באמצעות אתר אינטרנט, התשע"ז-2017

(ד) רע"פ 8464-14, 8617-14, מדינת ישראל נ. ניר עזרא, 21.12.2015

(ה) אסף הרדוף, הפשע המקוון, נבו, 2010, "מבוא" (עמ' 21-30)

(ו) חוק המאבק בטרור, התשע"ו □ 2016 (סעיף 2, הגדרת "מעשה טרור")

(ז) D. Couriel-Housen, Terrorism Cyber on Law Evolving The, in Dilemmas:  
International Law and Israeli Law □ ICT Working Paper, 25 March 2013.  
(ח) (רשות) Association Law International, Final Report of the Group Study on  
Cybersecurity, Terrorism and International Law, 2016

יחידה ג': המאזן בין שיקולי בטחון לבין זכויות הפרט במרחב

שיעור 10 (31.12) בטחון סייבר במישור הגלובלי והלאומי בעידן הפוסט-סנודן; והסדרת זכויות הפרט  
והמדיה חברתית במרחב הישראלי

(א) al et Abelson Harold, Doormats Under Keys: Requiring by Insecurity Mandating  
Government Access to All Data and Communications, Journal of Cybersecurity,  
2015, pp. 1-4 (until Findings □)

(ב) Snowden Edward, Internet the Back Take We How s Here, TEDTalks (video), □

March 2014

Internet About Evidence Provide to Government Orders Judge, Cohn Cindy (ג)  
Surveillance, Electronic Frontier Foundation, May 23, 2017

(ד) תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז 2017, סעיפים 1-3, 13, 14, תוספת ראשונה

(ה) תזכיר חוק הסרת תוכן המהווה עבירה מרשת האינטרנט, התשע"ו-2016 ("חוק הפייסבוק")

(ו) (רשות) Online Speech Hate and Terror, Incitement, CyberWeek Israel, (video)

June 2017

effects chilling and, regulation, surveillance Internet, Penney Jonathon (ז) (רשות)

online: a comparative case study, Internet Policy Review, 26 May 2017

שיעור 11 (7.1) דיני האיחוד האירופי במרחב: בטחון הרשת ושמירת פרטיות

1,2,4,6,16 Articles, 2016 July 6, Directive Security Network EU (א)

(ב)

EU General Data Protection Regulation, April 27, 2016, Articles 1-4 and 12-23

Case, (Summary) Judgement, Commissioner Protection Data .v Schrems (ג)

C-362/14, European Court of Human Rights, 6 October 2015

(ד) רמו"ט, "נציבות האיחוד האירופי אישרה מסגרת חדשה להעברת מידע אישי מאירופה", 3

בפברואר 2016

יחידה ד': מגמות משפטיות במרחב במישור הבינלאומי והלאומי

שיעור 12 (14.1) משפט מבנים כיתתי (15%)

חומר יחולק לקראת המשפט המבנים

שיעור 13 (21.1) מגמות בפיתוח דיני הסייבר במישור הבינלאומי והישראלי

Against Norm Global a Toward, Perkovich George, Levite (Eli) Ariel, Maurer Tim (א)

Manipulating the Integrity of Financial Data, White Paper, Carnegie Endowment,

March 27, 2017

(ב) Cybersecurity Strengthening, Law International of Society American, (video)

July 17, 2017

Be Elections Should :Hack to Harder Democracy Making, al et Shackelford Scott (ג)

Classified as Critical Infrastructure, 50 University of Michigan Journal of Law

Reform, Vol. 3, 2017

חומר לקריאה נוספת:

אתרי אינטרנט נבחרים :

Foundation Frontier Electronic §

---

(ENISA) Security Information and Network for Agency Union European §  
Cybercrime FBI §  
Cybersecurity □ Union Telecommunication International §  
IL-CERT □ Team Readiness Event Cyber National Israel §  
מטה הסייבר הלאומי §  
הרשות הלאומית להגנת הסייבר §  
Excellence of Center Defence Cyber Cooperative NATO §  
NETmundial §  
privacy and security Information □ OECD §  
Division Cybersecurity □ Security Homeland of Department US §

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :  
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 85 %  
הרצאה 0 %  
השתתפות 0 %  
הגשת עבודה 0 %  
הגשת תרגילים 0 %  
הגשת דו"חות 0 %  
פרויקט מחקר 0 %  
בחנים 0 %  
אחר 15 %  
אחר

מידע נוסף / הערות:

אם הינך זקוק/ה להתאמות מיוחדות בשל לקות מתועדת כלשהי עמה את/ה מתמודד/ת, אנא פנה/י ליחידה לאבחון לקויות למידה או ליחידת הנגישות בהקדם האפשרי לקבלת מידע וייעוץ אודות זכאותך להתאמות על סמך תעוד מתאים.  
למידע נוסף אנא בקר/י באתר דיקנט הסטודנטים.